

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/202/2016
Identifikačné číslo spisu:	1315223847
Dátum vydania rozhodnutia:	25.07.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Edita Bakošová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1315223847.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o deti medzičasom plnoleté deti 1/ H., nar. X. októbra XXXX a 2/ E., nar. X. decembra XXXX, obe bývajúce u matky, deti rodičov - matky Y., bývajúcej v F., a otca K., bývajúceho v F., zastúpeného advokátskou kanceláriou HKP Legal, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Križkova 9, o zvýšení výživného, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 38 P 195/2013, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. júna 2016 sp. zn. 11 CoP 729/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 3. októbra 2013 č. k. 38 P 195/2013-28 zvýšil výživné otca na v tom čase ešte maloletého H. zo sumy 2 300,- Sk na sumu 150,- eur mesačne a maloletú E. zo sumy 2 000,- Sk na sumu 150,- eur mesačne od 1. októbra 2013, čím zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava III z 8. júla 2004 sp. zn. 18 C 84/2003 v časti týkajúcej sa výživného na maloleté deti a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 28 ods. 1 písm. a/, § 62 ods. 1, 2, 3, 4 a 5, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1 a § 78 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine v znení neskorších predpisov, vo veci samej zmenou pomerov na strane maloletých detí, ktorá nastala od poslednej úpravy vyživovacej povinnosti, t. j. za časové obdobie deviatich rokov, za ktorých prišlo k markantnej zmene pomerov na ich strane. V čase posledného rozhodovania súdu o výživnom navštevovala E. materskú školu a H. 1. ročník základnej školy a v súčasnosti sú už obaja študentmi stredných škôl, úmerne čomu vzrástli i náklady na ich výchovu a výživu, čo je potrebné premietnuť do výšky vyživovacej povinnosti povinného rodiča. Uviedol, že pre určenie vyživovacej povinnosti nie je smerodajné, aký je aktuálny príjem rodiča, ale aké sú jeho schopnosti a možnosti jeho príjmu, t. j., koľko by si s ohľadom na svoje vzdelanie, osobný a zdravotný stav mohol zarobiť a súd obligatórne prihliada na životnú úroveň rodičov. Otec síce poukazoval na to, že jeho jediným príjmom je mzda z polovičného pracovného pomeru vo výške cca

144,- eur mesačne, žiadnym spôsobom však nepreukázal, že by sa akokoľvek snažil zvýšiť svoj príjem aspoň čiastočne. Vzdelanie otca, v minulosti vykonávaná práca a nadobudnutá prax v odbore mu umožňujú dosahovať taký príjem, aby bol schopný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v dostatočnom rozsahu a pokiaľ poukazoval na svoj zhoršený zdravotný stav, tento žiadnym spôsobom nepreukázal. Suma, na ktorú matka žiadala upraviť vyživovaciu povinnosť otca plne zodpovedá veku a odôvodneným potrebám detí. Na strane otca sa jedná o zdravého, ekonomicky schopného jedinca, ktorý je schopný si obstaráť prácu, z ktorej bude dosahovať príjem vo výške, ktorá mu umožní plniť vyživovaciu povinnosť. Súd poukázal na to, že okolnosti vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva, na ktoré poukazoval otec, nesúvisia s konaním o úprave vyživovacej povinnosti k deťom. K návrhu otca vypočítať v konaní svedkov (starých rodičov detí) uviedol, že vykonanie tohto dôkazu nepovažoval vzhľadom k predmetu konania za podstatné, pretože prípadné plnenie poskytované zo strany iných príbuzných je založené na báze dobrovoľnosti. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie otca v poradí druhým rozsudkom z 28. júna 2016 sp. zn. 11 CoP 729/2015 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 219 O.s.p., keď dospel k názoru, že výživné určené súdom prvej inštancie plne zodpovedá kritériám rozhodným pre určovanie výživného v zmysle § 62 ods. 1 až 5, § 75 ods. 1 a § 78 ods. 1 Zákona o rodine. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie, ktoré odôvodnil ustanovením § 420 písm. f/ C.s.p. tvrdiac, že nesprávnym procesným postupom mu súd znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietal, že súdy nižších stupňov tým, že odmietli vykonať ním navrhnuté dôkazy v konaní, nedostatočne a nesprávne zistili skutkový stav veci. Ich rozhodnutiam vytykal, že sú nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné. Súdy sa v nich nevysporiadali s tým, na základe akých preukázaných skutočností stanovili sumu výživného považujúc ju za primeranú. Namietal, že odvolací súd opomenul existenciu dôkazov predložených matkou až v odvolacom konaní a neriešil ich spornosť. Za nesprávny postup odvolacieho súdu považoval, že mu neboli doručené prílohy k vyjadreniu matky k jeho odvolaniu, ktoré mali preukázať odôvodnenosť potrieb detí a určenie výšky výživného, v dôsledku čoho nemohol k tomuto vyjadreniu zaujať adekvátne stanovisko. Navrhol, aby dovolací súd rozsudky oboch súdov nižších stupňov zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Matka a už plnoleté deti H. a E. vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že postupom súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu bol dostatočne a správne zistený skutkový stav, súdy v konaní postupovali vecne správne a správne rozhodli. Dovolanie otca navrhli odmietnuť.

5. Od 1. júla 2016 sa konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých riadia ustanoveniami zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C.m.p.“). Ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie podľa neho sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (§ 2 ods. 1 C.m.p.). To platí i pre konanie o dovolaní.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku - ďalej len „C.s.p.“) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) účastník, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom procese zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatoval vo viacerých skorších rozhodnutiach, dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (por. napr. sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012, 8 Cdo 67/2017). Tejto mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť mimoriadneho opravného prostriedku dovolateľa pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu účastníka stojaceho na opačnej procesnej strane. Porušenie princípov spravodlivého procesu totiž spočíva „v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa“ (II. ÚS 172/03).

10. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

11. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

12. Podstatnou zmenou oproti právnej úprave účinnej do 30. júna 2016 je, že zákon už nestanovuje povinnosť (ani možnosť) dovolacieho súdu ex offio skúmať, či v konaní došlo k procesným vadám tejto povahy. Vzhľadom na viazanosť dovolacím dôvodom sa dovolací súd zameriava výlučne na skúmanie existencie tej vady zmätočnosti, ktorá bola uplatnená v dovolaní. Pritom aj naďalej platí, že pre záver o prípustnosti dovolania z dôvodu zmätočnosti nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (por. napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 127/2012, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 29/2016, 4 Cdo 133/2015, 5 Cdo 467/2014, 6 Cdo 5/2014, 7 Cdo 7/2016, 8 Cdo 450/2015).

13. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia

vykonaných dôkazov (por. napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (por. R 129/1999, ale tiež rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

16. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (por. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

17. K tvrdeniu dovolateľa, že rozhodnutia súdov nižších inštancií sú nedostatočne odôvodnené a v dôsledku toho nepreskúmateľné, dovolací súd poznamenáva, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť (nedostatok odôvodnenia) rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

18. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, prijaté na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

19. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V danom prípade treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

20. K námietke dovolateľa, že súd nepripustil vykonanie dôkazov, ktoré v konaní navrhol vykonať, nedostatočne a nesprávne zistil skutkový stav veci, dovolací súd uvádza, že neúplnosť alebo

nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je vadou v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (por. § 120 ods. 1 O.s.p., teraz § 185 C.s.p.) a nie účastníkov konania. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky účastníkom navrhované dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f/ C.s.p., lebo týmto postupom súd neznemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva. Prípustnosť dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je spôsobilé založiť ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, pretože do obsahu práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

21. Dovolateľ namieta, že nedoručením príloh k vyjadreniu matky k jeho odvolaniu mu bolo znemožnené zaujať k tomuto vyjadreniu adekvátne stanovisko. Táto jeho námietka bola zjavne nenáležitá. V prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že prílohy k vyjadreniu matky k odvolaniu, ktorých nedoručenie dovolateľ namieta, boli tiež prílohou k podaniu matky doručeného súdu prvej inštancie 6. októbra 2014 (č. l. 158 až 203), ktoré bolo aj s týmito prílohami zaslané predchádzajúcemu právnenému zástupcovi dovolateľa JUDr. Pavlovi Torňošovi a ktoré podľa doručenky prevzal 10. novembra 2014 (č. l. 207). Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že súd poskytol spis k nahliadnutiu dovolateľovi 16. júla 2014 (č. l. 102) aj jeho predchádzajúcemu právnenému zástupcovi 16. novembra 2015 (č. l. 221), pri ktorom sa s týmito prílohami mali možnosť oboznámiť. Vedomosť o obsahu týchto príloh k vyjadreniu potvrdil aj sám dovolateľ priložením ich kópií k jeho dovolaniu proti v poradí prvému rozsudku odvolacieho súdu (por. č. l. 116 až 123). Dovolací súd preto konštatuje, že postupom súdu bola dovolateľovi vytvorená možnosť oboznámiť sa s vyjadrením matky k odvolaniu vrátane jeho príloh.

22. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolateľ neopodstatnene tvrdí, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie otca proti rozsudku krajského súdu nie je podľa § 420 písm. f/ C.s.p. dôvodné, preto ho ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

23. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.